

Schola Europæa

Office of the Secretary-General of the European schools

Pedagogical Development Unit

Ref. : 2009-D-229-cz-2

Orig. : CZ

**UČEBNÍ OSNOVY PŘEDMĚTU L1 ČESKÝ JAZYK A
LITERATURA PRO SEDMILETÝ SEKUNDÁRNÍ CYKLUS
EVROPSKÝCH ŠKOL – SYLLABUS CZECH L1 FOR THE
THE SECONDARY CYCLE OF THE EUROPEAN SCHOOLS**

**APPROVED BY THE JOINT TEACHING COMMITTEE BY MEANS OF WRITTEN
PROCEDURE 2009/33 ON 6 NOVEMBER 2009**

Entry into force September 2010

EN - org

The conception of the L1 Czech course is developed in accordance with the principles of curricular politics for secondary education in the Czech Republic and relevant documents of the European Schools.

The aims and content of the Czech L1 course for the seven-year secondary level of education comply with the Framework Education Programme for Elementary Education that came into effect on January 1, 2005 and with the Framework Education Programme for Secondary General Education (Grammar Schools) that was approved by the Czech Ministry of Education, Youth and Sports on July 24, 2007 and according to which schools start to teach as of September 1, 2009.

The significance of this course lies mainly in cultivating the conscious use of language as fundamental tool for development of abstract thought and broadening the student's abilities and skills in expression and communication. Pupils gradually learn to master not only the language itself but primarily the principles of its usage in various communication situations (both orally and in writing). Under the teacher's guidance, the pupils develop linguistic and stylistic abilities and skills, along with corresponding language competencies, by actively participating in various communication situations.

In the Czech L1 course pupils learn about the language as a starting point for effective communication – deeper in terms of content and scope than in elementary course, and for development of competencies necessary for the comprehension, production and reading with understanding.

The development of these abilities and skills along with the acquisition of certain theoretical knowledge is important not only for the study of the Czech language, but also on a more general level, since it provides a foundation for engagement with other subjects.

The educational content of the Czech L1 course is an interconnected whole of expected outcomes, i.e. acquired knowledge, skills, values or attitudes, and of the subject matter. The outcomes are described in accordance with the cycles of the European Schools, i.e. for years 1, 2 & 3, for years 4 & 5 and for years 6 & 7.

In order to facilitate the work, the educational content for the lower stage of the secondary cycle (years 1, 2 & 3) consists of three components: Language, Communication and Stylistics, and Literature; competencies are treated separately, despite the fact that in teaching they are interconnected and complement each other. For the higher stage of the European Schools secondary cycle (years 4, 5, 6 & 7) the content is divided into two parts: Language and Language Communication, and Literature.

The document contains recommended learning strategies, approaches and methods stimulating the pupil's creative thinking and independence. It deals in detail with work with text, includes instructions related to homework and essay writing. It briefly outlines methods to meet special educational needs of some pupils, including the exceptionally gifted.

Pupils' assessment is based on Article 60 of the General Rules of the European Schools and the description of individual marks refers to the subject specifics. This chapter also includes essay assessment criteria.

While setting the scope of knowledge and skills tested in Bacalaureate written and oral examinations in Czech L1 in the European Schools the requirements of the higher level of secondary school-leaving examinations in the Czech Republic are taken into account.

Making use of the above mentioned documents and requirements ensures compatibility of education pupils acquire in their mother tongue in the European Schools with the academic education provided by grammar schools in the Czech Republic.

FR

Le cours de la langue tchèque comme langue 1 (L1) a été élaboré dans le respect des principes des orientations de la République tchèque relatives aux programmes d'études du cycle secondaire et en faisant référence aux documents pertinents des Écoles européennes.

Les objectifs et le contenu du cours de tchèque comme L1 pour le niveau d'enseignement secondaire sur sept années est conforme au programme-cadre d'éducation pour l'enseignement élémentaire qui est entré en vigueur le 1 janvier 2005 et avec le programme-cadre d'éducation pour l'enseignement général du cycle secondaire (lycées), approuvé le 4 juillet 2007 par le Ministre tchèque de l'éducation, de la jeunesse et des sports, selon lequel la rentrée scolaire est fixée au 1 septembre 2009.

Le cœur de ce cours vise principalement à développer l'utilisation consciente du langage comme outil essentiel de développement de la pensée abstraite et à accroître les aptitudes et les compétences de l'élève sur le plan de l'expression et de la communication. Les élèves apprennent progressivement à maîtriser non seulement le langage lui-même mais aussi et surtout les principes liés à son usage dans des contextes de communication différents (tant oralement que par l'écrit). Guidés par leur professeur, les élèves développent des aptitudes et des compétences dans les domaines linguistique et stylistique, tout en acquérant les compétences langagières correspondantes par une participation active dans différentes situations de communication.

Dans le cours de tchèque L1, l'apprentissage du langage est érigé comme point de départ pour communiquer de façon efficace – avec des contenus et un champ d'application plus large que dans le cours d'enseignement élémentaire, et également pour acquérir les compétences nécessaires à la compréhension, la production et la lecture consciente.

Le développement de ces aptitudes et compétences en même temps que l'acquisition de certaines connaissances théoriques est important non seulement pour l'étude de la langue tchèque, mais également à un niveau plus général, étant donné qu'elles posent les bases nécessaires pour aborder d'autres sujets.

Le contenu éducatif du cours de tchèque comme L1 est une configuration réticulaire des résultats escomptés, c'est-à-dire les connaissances, les aptitudes, les valeurs ou attitudes en même temps que les thèmes eux-mêmes. La description des résultats respecte les cycles des enseignements dispensés au sein des Écoles européennes, soit pour les classes 1, 2 et 3, pour les classes 4 et 5 et, enfin, pour les classes 6 et 7.

Afin de faciliter les travaux, le contenu éducatif conçu pour les classes du premier niveau secondaire (classes 1-2-3) comprend trois composantes: le langage, la communication et le style, ainsi que la littérature; ces compétences sont abordées séparément malgré le fait qu'elles soient interconnectées dans l'enseignement dispensé et se complètent mutuellement. En ce qui concerne les classes supérieures du cycle secondaire au sein des Écoles européennes (classes 4 à 7), le contenu éducatif est décomposé en deux volets: le langage et la communication par le langage, d'une part, et la littérature, d'autre part.

Le document présente les stratégies recommandées en matière d'apprentissage, les approches et les méthodes destinées à stimuler la pensée créative de l'élève et son indépendance. Il vise de façon détaillée les textes d'étude, fournit des instructions relatives aux devoirs à la maison et aux exercices de rédaction. De façon brève, il expose des méthodes relatives à l'enseignement destiné à certains enfants à besoins spécifiques, dont les enfants ayant des talents exceptionnels.

L'évaluation des performances des élèves est basée sur l'article 60 du règlement général des Écoles européennes et la présentation détaillée des différentes notes fait référence à des caractéristiques liées au sujet et à la matière. Ce chapitre définit également les critères à prendre en compte dans la préparation des évaluations.

Tout en définissant le champ des connaissances et des compétences devant être vérifiées lors des épreuves écrites et orales du baccalauréat en ce qui concerne la langue tchèque

comme L1, dans les Écoles européennes il est tenu compte des exigences relatives aux examens de fin d'études du niveau secondaire supérieur applicables en République tchèque. L'utilisation des documents mentionnés ci-dessus et le respect des exigences sont une garantie de la compatibilité entre l'enseignement dispensé aux élèves dans leur langue maternelle au sein des Écoles européennes et l'éducation de type académique fournie par les lycées en République tchèque.

DE

Zum Aufbau des Unterrichts in Tschechisch L1 sind die Lehrplangrundsätze für den Sekundarschulunterricht in der Tschechischen Republik sowie die relevanten Dokumente der Europäischen Schulen herangezogen worden.

Die Zielsetzungen und der Inhalt des Unterrichts für Tschechisch L1 für die sieben Klassen umfassende Sekundarstufe entsprechen dem Erziehungsrahmenwerk für den Grundschulunterricht, der am 1. Januar 2005 in Kraft getreten ist, sowie dem Erziehungsrahmenwerk für die Oberschule, das der tschechische Minister für Bildung, Jugend und Sport am 24. Juli 2007 genehmigt hat und den die Schulen ab dem 1. September 2009 zu unterrichten beginnen.

Die Bedeutung dieses Unterrichts liegt vor allem in der Förderung des bewussten Sprachgebrauchs als fundamentales Werkzeug für die Entwicklung des abstrakten Denkens und im Ausbau der Ausdrucks- und Kommunikationsfertigkeiten der Schüler. Diese lernen schrittweise, nicht nur die Sprache selbst zu beherrschen, sondern vor allem auch die Prinzipien ihrer Verwendung in unterschiedlichen Kommunikationslagen (sowohl schriftlich als auch mündlich). Begleitet von Lehrperson entwickeln die Schüler ihre linguistischen und stilistischen Fähigkeiten und ihr Können, gemeinsam mit den entsprechenden Sprachfertigkeiten, indem sie aktiv in unterschiedliche Kommunikationslagen versetzt werden.

Im Unterricht für Tschechisch L1 erlernen die Schüler die Sprache als Ausgangspunkt für eine effiziente Kommunikation – tiefgründiger hinsichtlich des Inhalts und der Reichweite als im Grundschulkurs, sowie die Entwicklung der zum bewussten Verständnis, der Produktion und des Lesens erforderlichen Fertigkeiten.

Die Entwicklung dieser Fertigkeiten sowie die Aneignung eines gewissen theoretischen Wissens ist nicht nur für das Erlernen der tschechischen Sprachen wichtig, sondern auch im breiteren Sinne, da es eine Grundlage für den Lernprozess in anderen Fächern bietet.

Der erzieherische Inhalt des Unterrichts in Tschechisch L1 ist ein ineinander verstricktes Gefüge vorhersehbarer Ergebnisse, d.h. erlangtes Wissen, Fertigkeiten, Werte oder Haltungen sowie Fachwissen. Die Ergebnisse werden in Einklang mit den Stufen der ES, d.h. für die Klassen 1, 2 & 3, für die Klassen 4 & 5 und für die Klassen 6 & 7 beschrieben.

Zur Vereinfachung der Arbeit besteht der pädagogische Inhalt für die Unterstufe des Sekundarbereichs (Klassen 1, 2 & 3) aus drei Bestandteilen: Sprache, Kommunikation und Stilistik, und Literatur. Die Fertigkeiten werden gesondert behandelt, trotz der Tatsache, dass sie im Unterricht miteinander verbunden und ergänzend sind. Für die Oberstufe des Sekundarbereichs der ES (Klassen 4, 5, 6 & 7) ist der Inhalt in zwei aufgeteilt: Sprache und Sprachkommunikation, sowie Literatur.

Das Dokument enthält Empfehlungen zu Lernstrategien, Ansätzen und Methoden, welche das kreative Denken und die Selbständigkeit der Schüler stimulieren. Es behandelt im Detail Textarbeiten, umfasst Anweisungen zur Hausarbeit und zu Aufsätzen. Es enthält eine kurze Beschreibung von Methoden zur Betreuung von SEN-Kindern, wie u.a. überbegabte Kinder.

Die Beurteilung der Schüler entspricht den Vorlagen von Artikel 60 der Allgemeinen Schulordnung der Europäischen Schulen und die Beschreibung der einzelnen Bewertungen bezieht sich auf die jeweiligen Fächer. Dieses Kapitel umfasst ebenfalls Beurteilungskriterien für Aufsätze.

Indem das beim mündlichen und schriftlichen EA der ES in Tschechisch LI geprüfte Wissens- und Fertigkeitenspektrum beachtet wird, wird auch den Anforderungen der Abschlussprüfung der Oberschulen der Tschechischen Republik entsprochen.

Unter Zugrundelegung vorgenannter Dokumente und Anforderungen wird die Kompatibilität der muttersprachlichen Erziehung an den ES mit der Schulerziehung an Gymnasien der Tschechischen Republik garantiert.

Učební osnovy předmětu L1 Český jazyk a literatura pro sedmiletý sekundární cyklus Evropských škol

OBSAH

1	CÍLE	6
1.1	OBECNÉ CÍLE VZDĚLÁVÁNÍ V SEKUNDÁRNÍM CYKLU EVROPSKÝCH ŠKOL	6
1.2	SPECIFICKÉ CÍLE PŘEDMĚTU L1 ČESKÝ JAZYK A LITERATURA	6
2	VZDĚLÁVACÍ OBSAH PŘEDMĚTU L1 ČESKÝ JAZYK A LITERATURA.....	8
3	METODOLOGIE PŘEDMĚTU L1 ČESKÝ JAZYK A LITERATURA	8
3.1	VÝCHOVNÉ A VZDĚLÁVACÍ STRATEGIE	8
4	KLASIFIKACE A HODNOCENÍ.....	10
4.2	PÍSEMNÉ PRÁCE – DOMÁCÍ I ŠKOLNÍ	12
	HODNOCENÍ PÍSEMNÝCH PRACÍ.....	13
4.3	UKONČOVÁNÍ VZDĚLÁVÁNÍ V PŘEDMĚTU ČESKÝ JAZYK A LITERATURA	13

Pojetí předmětu L1 (základní úroveň mateřského jazyka) Český jazyk a literatura se opírá o legislativní vymezení dokumentů pro základní a gymnaziální vzdělávání v České republice a dokumentů platných pro Evropské školy, dále pak o zkušenosti učitelů s realizací učebních osnov pro předmět L1 Český jazyk a literatura (2004-D-59-cs-3) v Evropských školách v letech 2004 – 2008.

Při tvorbě osnov byly respektovány požadavky dokumentu Struktura osnov předmětů vyučovaných v Evropských školách schváleného Nejvyšší radou Evropských škol v lednu roku 1999 (1999-D-109).

Cíle a obsah předmětu L1 Český jazyk a literatura pro sedmiletý sekundární cyklus vzdělávání jsou vytvořeny v souladu s Rámcovým vzdělávacím programem pro základní vzdělávání, který vešel v platnost dne 1. ledna 2005, a s Rámcovým vzdělávacím programem pro gymnázia, který byl schválen MŠMT dne 24. července 2007 a podle něhož začnou školy vyučovat od 1. září 2009.

Kapitola 3 obsahuje stručný přehled doporučených metod a forem práce, zaměřuje se na roli učitele při výuce, zdůrazňuje práci s textem jako východisko k pochopení literárních děl, podklad pro sebevždření a zachycení vlastních myšlenek. Vhodně volený text se stává prostředkem posílení národního uvědomění, stejně tak jako vytváření respektu ke kulturním tradicím evropských zemí.

Při stanovení úrovně maturitní zkoušky z L1 Český jazyk a literatura v Evropských školách byly zohledněny požadavky vyšší úrovně maturitní zkoušky v České republice.

Využití výše uvedených dokumentů a požadavků zajišťuje žákům kompatibilitu jejich vzdělávání v mateřském jazyce v Evropských školách se vzděláváním v České republice.

Obsah vzdělávání je tvořen očekávanými výstupy, tj. získanými vědomostmi, dovednostmi, hodnotami či postoji. Výstupy jsou popsány v souladu se stupni vzdělávání Evropských škol, tj. pro 1. až 3. ročník, pro 4. a 5. ročník a pro 6. a 7. ročník.

Hodnocení výkonu žáka vychází z článku 60 Všeobecných předpisů Evropských škol.

Učební osnovy pro předmět L1 Český jazyk a literatura pro sedmiletý sekundární cyklus Evropských škol byly vytvořeny s maximálním využitím rámcových vzdělávacích programů a katalogů požadavků ke zkouškám společné části maturitní zkoušky.

1 Cíle

1.1 Obecné cíle vzdělávání v sekundárním cyklu Evropských škol

Sekundární cyklus Evropských škol má dva cíle: poskytovat formální vzdělávání v různých oblastech a podporovat osobnostní rozvoj žáků v širším sociálním a kulturním kontextu. Formální vzdělávání zahrnuje získávání znalostí a vědomostí, konceptů a dovedností. Žáci se učí popisovat, vysvětlovat, posuzovat a aplikovat své znalosti. Osobnostní rozvoj se odehrává v duchovním, etickém, sociálním a kulturním kontextu. Jeho součástí je osvojování si vhodného chování, porozumění prostředí, v němž žáci žijí a pracují, i rozvíjení vlastní identity.

Zmíněné dva cíle jsou nedílnou součástí konceptu uvědomění si bohatství evropských kultur. Toto povědomí a zároveň zkušenosti ze sdíleného života v Evropě vedou žáky k většímu respektu k tradicím každé evropské země i k uchování si vlastní identity.

Sekundární vzdělání v Evropských školách je ekvivalentem víceletého gymnázia a poskytuje základní a úplné střední vzdělání ukončené maturitní zkouškou. Cílem vzdělávání v posledních ročnících Evropských škol je mj. vybavit žáky všeobecným rozhledem a připravit je pro vysokoškolské vzdělávání či jiné typy terciárního vzdělávání, profesní specializaci i pro občanský život.

1.2 Specifické cíle předmětu L1 Český jazyk a literatura

Dovednosti získané v předmětu L1 Český jazyk a literatura (dále jen český jazyk a literatura) jsou potřebné nejen pro kvalitní jazykové vzdělání, ale jsou důležité i pro úspěšné osvojování

poznatků v dalších oblastech vzdělávání. Význam vzdělávání v daném předmětu spočívá především v rozšiřování vědomého užívání jazyka jako základního nástroje pro rozvíjení abstraktního myšlení a v prohlubování vyjadřovacích a komunikačních schopností a dovedností vytvářejících podklad pro všestranné efektivní vzdělávání. Užívání češtiny jako mateřského jazyka v jeho mluvené i písemné podobě umožňuje žákům poznat a pochopit společensko-kulturní vývoj lidské společnosti. Při realizaci daného vzdělávacího oboru se vytvářejí předpoklady k efektivní mezilidské komunikaci tím, že se žáci učí interpretovat své reakce a pocity tak, aby dovedli pochopit svoji roli v různých komunikačních situacích a aby se uměli orientovat při vnímání okolního světa i sebe sama.

Ve výuce českého jazyka a literatury žáci získávají přiměřené poučení o jazyku – ve svém obsahu i rozsahu prohloubeném ve srovnání se vzděláváním v primárním cyklu Evropských škol – jako východisko ke komunikaci v různých, i náročnějších typech mluvených i psaných textů. To umožní vybudovat kompetence pro jejich recepci a produkci a pro čtení s porozuměním, jež povede k hlubokým čtenářským zážitkům. Učitel iniciuje hovory či úvahy o nich. Rozvoj těchto schopností a dovedností spolu s osvojením vymezených poznatků teoretických je důležitý nejen pro studium češtiny, ale i obecněji.

Vzdělávání v dané vzdělávací oblasti v nižším stupni sekundárního cyklu Evropských škol směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí tím, že vede žáka k:

- chápání jazyka jako svébytného historického jevu, v němž se odráží historický a kulturní vývoj národa, a tedy jako důležitého sjednocujícího činitele národního společenství a jako nezbytného nástroje celoživotního vzdělávání,
- rozvíjení pozitivního vztahu k mateřskému jazyku a jeho chápání jako potenciálního zdroje pro rozvoj osobního i kulturního bohatství,
- vnímání a postupnému osvojování jazyka jako bohatého mnohotvárného prostředku k získávání a předávání informací, k vyjádření vlastních potřeb i prožitků a ke sdělování názorů,
- zvládnutí běžných pravidel mezilidské komunikace daného kulturního prostředí a rozvíjení pozitivního vztahu k jazyku v rámci interkulturní komunikace,
- samostatnému získávání informací z různých zdrojů a k zvládnutí práce s jazykovými a literárními prameny i s texty různého zaměření,
- získávání sebedůvěry při vystupování na veřejnosti a ke kultivovanému projevu jako prostředku prosazení sebe sama a
- individuálnímu prožívání slovesného uměleckého díla, ke sdílení čtenářských zážitků, k rozvíjení pozitivního vztahu k literatuře i k dalším druhům umění založených na uměleckém textu a k rozvíjení emocionálního a estetického vnímání.

Vzdělávání v dané vzdělávací oblasti ve vyšším stupni sekundárního cyklu Evropských škol směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí tím, že vede žáka k:

- vnímání a užívání jazyka českého i cizího jako mnohotvárného prostředku ke zpracování a následnému předávání informací, vědomostí a prožitků získaných z interakce se světem a se sebou samým,
- vyjádření vlastních potřeb a k prezentaci názorů i samostatného řešení problémů a pro další samostatné celoživotní vzdělávání,
- zvládání základních pravidel mezilidské komunikace daného kulturního prostředí a jejich respektování,
- utváření všeobecného přehledu o společensko-historickém vývoji lidské společnosti, který napomáhá k respektu a toleranci odlišných kulturních hodnot různých jazykových komunit,

- porozumění sobě samému, pochopení své role v různých komunikačních situacích a k vymezení vlastního místa mezi různými komunikačními partnery,
- tvořivé práci nejen s věcným, ale i s uměleckým textem, jež vede k porozumění významové výstavbě textu, k jeho posouzení z hlediska stylového, pozitivně působícího na estetickou, emocionální i etickou stránku žákovy osobnosti,
- vytváření osobitého, objektivně kritického a celkově pozitivního vztahu k literatuře a k vytváření návyku individuální četby umělecké a neumělecké literatury, které se později projeví v celoživotní orientaci žáka,
- formování hodnotových orientací, vkusových preferencí a k citlivému vnímání okolního světa i sebe sama.

2 Vzdělávací obsah předmětu L1 Český jazyk a literatura

Vzdělávací obsah předmětu má komplexní charakter, ale pro přehlednost je pro nižší stupeň sekundárního cyklu Evropských škol (1. – 3. ročník) rozdělen do tří složek: Komunikační a slohové výchovy, Jazykové výchovy a Literární výchovy. Ve výuce se však vzdělávací obsah jednotlivých složek vzájemně prolíná. Pro vyšší stupeň sekundárního cyklu Evropských škol (4. – 7. ročník) je rozdělen do dvou složek: Jazyk a jazyková komunikace a Literární komunikace.

3 Metodologie předmětu L1 Český jazyk a literatura

3.1 Výchovné a vzdělávací strategie

Základní principy, o něž se vzdělávání v předmětu český jazyk a literatura opírá, jsou uplatňování individuálního přístupu směřujícího k rozvoji osobnosti žáka, smysluplnost učení a bezpečné partnerské prostředí mezi učitelem a žákem při respektování svých rolí.

Obecné cíle učitelova působení v hodinách

- umožnit žákům osvojit si strategie učení a motivovat je pro celoživotní učení
- vést žáky k národní hrdosti, úctě k tradicím
- podněcovat žáky k tvořivému myšlení, logickému uvažování a k řešení problémů
- vést žáky ke kritickému přístupu k informacím (informačním zdrojům)
- vést žáky k všestranné, účinné a otevřené komunikaci
- rozvíjet u žáků schopnost spolupracovat a respektovat práci a úspěchy druhých
- připravovat žáky k tomu, aby se projevovali jako svěbytné, svobodné a zodpovědné osobnosti, uplatňovali svá práva a naplňovali své povinnosti
- vytvářet u žáků potřebu projevovat pozitivní city v chování, jednání a v prožívání životních situací; rozvíjet vnímavost a citlivé vztahy k lidem, prostředí i k přírodě
- učit žáky aktivně rozvíjet a chránit fyzické, duševní a sociální zdraví a být za ně odpovědný
- vést žáky k toleranci a ohleduplnosti k jiným lidem, jejich kulturám a duchovním hodnotám, učit je žít společně s ostatními lidmi
- pomáhat žákům poznávat a rozvíjet vlastní schopnosti v souladu s reálnými možnostmi a uplatňovat je spolu s osvojenými vědomostmi a dovednostmi při rozhodování o vlastní životní a profesní orientaci
- vést žáky ke schopnosti porozumět promluvě a textu
- vést žáky k samostatné interpretaci textu
- vést žáky k produkci vlastních textů

- vést žáky k samostatné prezentaci názorů a k myšlenkové argumentaci svých názorů
- vést žáky k sebehodnocení, k sebereflexi
- vytvářet zpětnou vazbu hodnocením výkonů žáků – co se podařilo, co je třeba zlepšit

3.2 Formy a metody výuky

Formy práce uplatněné ve výuce

- frontální výuka
- individualizovaná výuka (práce s individualitami žáků ve třídě)
- diferenciovaná výuka (skupiny podle úrovně žáků)
- kooperativní výuka (realizovaná ve skupinách)
- projektové vyučování (řešení úkolu většinou přesahující hranice předmětu)
- jiné

Metody uplatněné ve výuce

- výklad (vysvětlení, popis)
- problémový výklad (vytýčení problému učitelem, žáci postupně řeší)
- heuristické (vyžadování samostatného řešení úkolů žáky)
- činnostní (postupuje od prožitků žáků k faktům a teorii)
- názorně demonstrační (experiment)
- praktické (návuk pracovních dovedností, žákovské experimenty)
- jiné

Při vyučování je třeba dbát na účelné využití času, podporovat rozvíjení logických myšlenkových postupů a podle možností uplatňovat tematickou propojenost a mezipředmětové vztahy.

V posledních ročnících vyššího stupně je třeba se věnovat dalšímu rozvoji dovedností a znalostí k úspěšnému zvládnutí písemné i ústní maturitní zkoušky.

3.3 Práce s textem v hodinách českého jazyka a literatury

Žáci tvořivě pracují s různými typy textů (včetně odborných), což vede k pochopení významové výstavby textu, k jeho posouzení z hlediska stylového, pozitivně působícího na estetickou, emocionální i etickou stránku žákovy osobnosti. Žáci se učí rozlišovat na základě jazykových, formálních i obsahových složek textu jednotlivé funkční jazykové styly a jsou schopni texty interpretovat. Žáci analyzují literární texty z hlediska formy a obsahu a uplatňují znalosti o literárních žánrech. Na základě rozboru textu dokážou určit shody a odlišnosti českého literárního vývoje a vývoje jiných literatur. Text se stává východiskem k pochopení literárních i jiných děl, podkladem pro diskusi, k rozvoji postojů, pěstování hodnot a k formulaci přesných jazykových sdělení, podkladem k sebevyjádření a zachycení vlastních myšlenek.

Možnosti práce s textem v hodinách literatury

tvořivé činnosti s literárním textem – přednes vhodných literárních textů, volná reprodukce přečteného nebo slyšeného textu, záznam a reprodukce hlavních myšlenek, interpretace literárního textu, dramatizace, vytváření vlastních textů, vlastní výtvarný doprovod k literárním textům

interpretace literárních a jiných děl – pochopení zásadních rozdílů mezi jednotlivými funkčními jazykovými styly – rozdíly mezi uměleckým, odborným, prostěsdělovacím a publicistickým stylem, pochopení sdělení formulovaného v textu

Metody interpretace textu

- interpretační postupy a konvence – formální, tematické, ideové

- význam a smysl, popis, analýza, výklad a vlastní interpretace textu
- čtenářské kompetence, interpretace a přeinterpretování

Podpora vědomého čtenářství a vytváření kladného vztahu k vlastní četbě motivace k četbě

- souvislá individuální i společná četba beletristického textu
- hovory o přečtených knihách
- referáty o přečtených knihách
- zápisy z četby
- hodnocení četby
- podpora psaní vlastních básní, povídek a podobných textů

Žáci jsou vedeni k úhledné úpravě textů a prezentaci textů za využití nejrůznějších technik.

3.4 Domácí příprava

Domácí příprava je nedílnou součástí výuky. Je velmi důležitá pro opakování a upevňování poznatků a pro následnou dobrou práci v hodinách. Čím vyšší ročník, tím rozsáhlejší a časově náročnější bude domácí příprava především z hlediska způsobu zpracování a využití zdrojů informací. V 1. – 3. ročníku sekundárního stupně Evropských škol by příprava žáků na hodinu českého jazyka neměla vyžadovat více než 30 – 45 minut včetně písemných úkolů. Ve vyšších ročnících sekundárního stupně EŠ by měla být domácí příprava přiměřená, dostatečně dlouhá tak, aby umožňovala žákům kompletní přípravu na hodiny.

3.5 Péče o žáky se specifickými vzdělávacími potřebami a žáky nadané

Žáky se specifickými vzdělávacími potřebami se rozumí především ti žáci, kteří z různých důvodů nedosahují úrovně znalostí a dovedností v tomto předmětu v ročníku, do kterého jsou zařazeni. Učitel po zjištění úrovně vědomostí, dovedností a schopností žáků, po konzultaci s odborníky a rodiči, pro ně vypracuje individuální vzdělávací program, který obsahuje časové rozvržení, rozsah vědomostí, jež má žák zvládnout v daném časovém úseku, výstupy a jejich hodnocení. Podobně postupuje v případě žáků, kteří svými dovednostmi a schopnostmi výrazně převyšují úroveň ostatních žáků v ročníku, do kterého jsou zařazeni. Žák vzdělávaný podle individuálního vzdělávacího plánu bude v 6. a v 7. ročníku hodnocen podle dosažené úrovně vzhledem k výstupům těchto ročníků.

4 Klasifikace a hodnocení

4.1 Funkce a principy

Hodnocení žáků je v kompetenci každého pedagoga. Podporovaným trendem je průběžné diagnostické, individuální hodnocení výkonů žáků se širším využíváním slovního hodnocení. Hodnocení výkonů a pracovních výsledků žáků musí být postaveno na plnění konkrétních a splnitelných úkolů, na posuzování individuálních změn žáka a pozitivně laděných hodnotících soudech. Mezi zásady pro hodnocení patří věková přiměřenost a motivující charakter hodnocení – respekt k individualitě žáků, hodnocení v souladu s individuálními možnostmi a pokrokem, dostatek zpětné vazby, přiměřená tolerantnost k chybám a omylům. Žákům musí být dána možnost zažívat úspěch, nebát se chyby a pracovat s ní.

Hodnocení se provádí na následujících dvou úrovních:

Formativní hodnocení, které představuje soustavný proces, poskytuje informace o vzdělávacích výsledcích žáků. Zároveň vytváří základ pro další rozvoj žáků a plní poradenskou a informativní roli pro žáky samotné, rodiče žáků i školu. Hodnocení nemusí nutně obsahovat známku a rozhodně by nemělo být trestem, nýbrž má oceňovat žákův výkon. Pro pedagogy je hodnocení vzdělávacích výsledků příležitostí k přehodnocení cílů, metod i výsledků jejich výuky a přístupu.

Souhrnné hodnocení poskytuje zprávu o úrovni znalostí a dovedností žáka k určitému datu, přičemž by měly být dodržovány následující obecné zásady:

- výkon by měl být hodnocen podle všech kritérií uvedených v osnovách,
- hodnocení se musí vztahovat pouze k práci v rámci daného předmětu,
- hodnotí se všechny typy úkolů vykonané žákem v rámci předmětu – např. ústní a písemná práce žáků, celotřídní písemné testy, praktická cvičení,
- žáci konkrétně vědí, co se od nich očekává a jaké jsou požadavky pro jednotlivé stupně hodnocení.

Tabulka hodnocení s popisem jednotlivých stupňů dle Evropských škol

Žák ovládá požadované výstupy, kompetence a učivo a získané poznatky vhodně a samostatně aplikuje bez pomoci učitele. Umí vyložit a hodnotit jevy a zákonitosti. Pohotově vykonává požadované intelektuální a motorické činnosti. Myslí logicky správně, zřetelně se projevuje jeho samostatnost a tvořivost. Jeho ústní a písemný projev je správný, přesný a výstižný. Grafický projev je přesný. Výsledky jeho činnosti jsou kvalitní, pouze s nepodstatnými nedostatky. Samostatně studuje náročné texty. Na hodiny se připravuje soustavně a systematicky.	9-10
Žák ovládá požadované výstupy, kompetence a učivo v podstatě uceleně a získané poznatky umí samostatně aplikovat. Osvojené vědomosti, dovednosti a kompetence uplatňuje s drobnými chybami. Umí na základě zvládnutých výstupů s menší pomocí učitele vyložit a hodnotit jevy a zákonitosti. Myslí správně, v jeho myšlení se projevuje logika a tvořivost. Ústní a písemný projev mívá menší nedostatky ve správnosti, přesnosti a výstižnosti. Grafický projev je bez větších nepřesností. Je schopen samostatně nebo s menší pomocí studovat vhodné texty. Příprava na hodiny je až na drobné výjimky soustavná a systematická.	8-8.9
Žák ovládá požadované výstupy, kompetence a učivo bez závažných nedostatků, získané poznatky umí vhodně aplikovat s menší pomocí učitele. Chyby, které se vyskytují v uplatňování osvojených vědomostí, dovedností a kompetencí, je schopen odstranit s pomocí učitele. Umí s pomocí učitele vyložit a hodnotit jevy a zákonitosti. Jeho myšlení je vcelku správné, ale málo tvořivé, nebo se v jeho logice vyskytují chyby. V ústním a písemném projevu má nedostatky ve správnosti, přesnosti a výstižnosti. Grafický projev má menší nedostatky. Pro zvládnutí práce s textem jsou nezbytné podrobné pokyny učitele. Je schopen v omezené míře se samostatně připravit na hodiny.	7-7.9
Žák ovládá požadované výstupy, kompetence a učivo se závažnými nedostatky, které lze vyřešit v dohledné budoucnosti. Získané poznatky vhodně aplikuje pouze s pomocí návodných otázek. V uplatňování osvojených vědomostí, dovedností a kompetencí vyskytují závažné chyby, ale žák je schopen je částečně odstranit s pomocí učitele. V logice myšlení se vyskytují chyby, myšlení není tvořivé. Jeho ústní a písemný projev má nedostatky ve správnosti, přesnosti a výstižnosti. V grafickém projevu se projevují četné nedostatky. Při samostatné práci s textem má výrazné těžkosti, ale umí si sám najít základní studijní materiál. Příprava na hodiny není samostatná ani soustavná.	6-6.9

Žák nezvládá požadované výstupy, kompetence a nedostatky <i>lze odstranit jen v přiměřeně vzdálené budoucnosti</i> . Při aplikaci získaných poznatků dělá chyby, které jen obtížně napravuje s pomocí učitele. Žák dokáže jen v malém rozsahu uplatnit nabyté vědomosti, znalosti a kompetence, a to jen na základě učitelových dotazů. Neprojevuje samostatnost v myšlení, v řešení problémů se u něho vyskytují logické nedostatky. V ústním a písemném projevu má nedostatky ve správnosti a přesnosti. Grafický projev má větší a časté nedostatky. Nedostatky a chyby nedovede opravit ani s pomocí učitele. Nedovede samostatně studovat texty, ale je schopen s pomocí učitele najít studijní materiál. Příprava na hodiny je nahodilá, jeho příprava vyžaduje soustavnou kontrolu.	4-5.9
Žák naprosto nezvládá požadované výstupy ani kompetence a nedostatky <i>lze napravit jen v poměrně vzdálené budoucnosti</i> . Žák dokáže nahodile uplatnit nabyté vědomosti, znalosti a kompetence vesměs jen na základě dotazů učitele. Neprojevuje samostatnost v myšlení, v řešení problémů se u něho vyskytují časté logické chyby. V ústním a písemném projevu má závažné nedostatky ve správnosti a přesnosti. Kvalita výsledků jeho činnosti a grafický projev mají vážné nedostatky. Závažné nedostatky a chyby opravuje velmi těžkopádně a jedině s pomocí učitele. Nedovede samostatně studovat a není schopen sám vyhledávat studijní materiál. Domácí příprava je nahodilá, velmi často není na hodiny připraven vůbec.	2-3.9
Žák nezvládl osvojení výstupů, kompetencí a učiva, má v nich závažné a značné nedostatky, které <i>nelze vyřešit v dohledné budoucnosti</i> . V uplatňování osvojených vědomostí, dovedností a kompetencí se vyskytují závažné a podstatné chyby, které nedovede opravit ani s pomocí učitele. Neprojevuje samostatnost v myšlení, vyskytují se u něho značné logické nedostatky. V ústním a písemném projevu má závažné nedostatky ve správnosti, přesnosti i výstižnosti. Není schopen souvislého mluveného či psaného projevu na dané téma. Grafický projev má vážné nedostatky. Žák není schopen porozumět studovanému textu. Chodí do hodin soustavně nepřipraven, opakovaně neplní ani po upozornění domácí úkoly.	0.1-1.9
Toto hodnocení bude mít žák v případě, že odevzdá prázdnou, nepřijatelnou či opsanou práci, že nereaguje na položené otázky, neodevzdá či nesplní zadané projekty nebo je přistižen při podvádění.	0

4.2 Písemné práce – domácí i školní

Písemné práce školní či domácí jsou nástrojem upevňování stylistických vyjadřovacích schopností žáků, jejich invence a nápaditosti a zároveň prověřují jazykové znalosti. Je na rozhodnutí učitele, zda zvolí písemnou práci školní či domácí, ale měl by převažovat poměr 3:1 ve prospěch školních prací. V 7. ročníku by měl rozsah práce dosáhnout 800 – 1000 slov. Žáci by měli prokázat, že jsou schopni rozeznávat funkční styly a tvořit v každém z nich samostatné texty. Tomu také odpovídají doporučené stylistické útvary. Písemné práce zároveň slouží jako průprava k písemné části maturitní zkoušky. Z tohoto hlediska je také upravena časová dotace tak, aby si žáci v průběhu studia osvojili i časové návyky a byli schopni pracovat v čase, který je jim pro písemnou zkoušku vymezen.

Ročník	Počet	Časová dotace	Slohové útvary
1.	4 – 6	45 – 90 min.	Vypravování, popis
2.	4 – 6	45 – 90 min.	Líčení, charakteristika
3.	4 – 6	45 – 90 min.	Charakteristika, životopis
4.	4	45 – 90 min.	Výklad, úvaha, esej
5.	4	45 – 135 min.	Výklad, úvaha, esej
6.	4	45 – 180 min.	Úvaha, esej, publicistické útvary
7.	1	240 min.	Volný slohový útvar

Hodnocení písemných prací

Kritérium	Bodové hodnocení
Uchopení tématu (originalita, přiměřenost věku, rozvíjení tématu)	30
Dodržení zadaného stylistického útvaru	15
Kompoziční soudržnost textu	20
vnější kompozice (členění textu na odstavce a jejich logická návaznost, členění textu na úvod – stať – závěr)	
vnitřní kompozice (myšlenková návaznost textu uvnitř odstavců, plynulost textu)	
Stylizace textu (obratnost větných vyjádření, vhodnost volby lexikálních prostředků, vhodné uplatnění např. uměleckých a dalších žánrových prostředků)	20
Pravopisná správnost	15
Celkem	100

4.3 Ukončování vzdělávání v předmětu český jazyk a literatura

Ukončování studia v předmětu český jazyk a literatura se řídí platnými předpisy Evropských škol. Zkouška z českého jazyka a literatury má dvě části: písemnou zkoušku a ústní zkoušku. Očekávané znalosti a dovednosti se zakládají na výstupech 6. a 7. ročníku sekundárního stupně Evropských škol.

V písemné zkoušce žák prokáže vedle osvojení čtenářských dovedností i znalosti oboru literární vědy a dovednosti od těchto znalostí odvozené. Dále prokazuje osvojení dovedností spojených s reprodukcí a produkcí textu.

Žák

zná základní lingvistickou a literárněvědní terminologii a dovede ji používat,
prokáže porozumění celému textu i jeho částem,
rozezná základní funkční jazykový styl textu a jeho žánrový charakter,
orientuje se v oblasti literárních druhů a žánrů,
rozpozná specifické prostředky básnického jazyka (poetického postupu),
orientuje se ve vývoji české a světové literatury,
vytvoří text podle zadaných kritérií,
dovede funkčně použít spisovný jazyk v písemném projevu,
uplatňuje zásady kompoziční výstavby textu.

Ústní zkouškou jsou ověřovány dovednosti směřující k analýze různých druhů textů s využitím znalostí lingvistiky i literární vědy. Předmětem ústní zkoušky je analýza a interpretace textu a jeho zařazení do obecně kulturního a literárněhistorického kontextu.

Žák

zná základní lingvistickou a literárněvědní terminologii a dovede ji používat,
prokáže porozumění celému textu i jeho částem,
rozezná základní funkční jazykový styl textu a jeho žánrový charakter,
analyzuje výstavbu textu,
orientuje se v oblasti literárních druhů a žánrů,
rozpozná specifické prostředky básnického jazyka (poetického postupu),
orientuje se ve vývoji české a světové literatury,
dovede funkčně použít spisovný jazyk a formuluje souvisle své poznatky,
analyzuje umělecký text,
postihne charakteristické znaky textu,

charakterizuje literárněhistorický/obecně kulturní kontext uměleckého díla,
zařadí umělecké dílo do literárněhistorického/obecně kulturního kontextu,
je schopen v průběhu zkoušek reagovat na podněty a dotazy zkoušejícího,
je schopen vyjádřit souvisle poznatky o vlastní četbě.

Vyhodnocení maturitních zkoušek probíhá podle kritérií hodnocení schválených pro daný rok.
Před konáním ústní maturitní zkoušky žák odevzdává seznam 30 přečtených literárních děl.
Mezi přečtenými díly budou zastoupena díla následujících období:

Světová poezie a próza 19. století	min. 2 literární díla
Česká poezie a próza 19. století (z toho 1 dílo básnické)	min. 2 literární díla
Světová a česká dramatická tvorba 19. – 21. století	min. 2 literární díla
Světová a česká poezie 20. a 21. století	min. 2 literární díla
Světová próza 20. a 21. století	min. 3 literární díla
Česká próza 20. a 21. století	min. 4 literární díla

Výstupy	Učivo	Mezipředmětové vztahy, průřezová témata, základní pojmy	Doporučené metody a postupy, vzorové literární texty

Ročník 1. – 3.			
JAZYKOVÁ VÝCHOVA			
Žák přepíše slovo foneticky a označí hlásku, u níž došlo ke spodobě znělosti.	Spodoba znělosti	Spodoba znělosti	Odlišování výslovnosti hlásek znělých a neznělých
Umí ve slově rozlišit slovtvorný základ, předponu, příponu, kořen a koncovku. Poznává, kde dochází ke zdvojení souhlásek a ke střídání hlásek.	Stavba slova Skupiny bě – bje, vě – vje, mě – mně, pě	Předpona, kořen slova, slovtvorná přípona, koncovka	Tvoření slov s různými předponami, příponami
Identifikuje předponu a kořen slova, aby zdůvodnil psaní uvedených skupin.			
Aplikuje pravidla pro psaní těchto předpon včetně slov s ustáleným pravopisem.			
Dodržuje pravidlo druhého a sedmého pádu.	Předpony s-/se-, z-/ze-, vz-/vze- Předložky s/se, z/ze		
Ovládá pravopis vyjmenovaných slov a slov příbuzných.	Vyjmenovaná slova	Vyjmenovaná slova	Seznámení s Pravidly českého pravopisu Seznámení se Slovníkem spisovné češtiny
Rozlišuje slovní druhy i u stejně znějících slov.	Slovní druhy	Slovní druhy	Textová analýza a cvičení zaměřená na význam slov

Výstupy	Učivo	Mezipředmětové vztahy, průřezová témata, základní pojmy	Doporučené metody a postupy, vzorové literární texty	
Ovládá psaní koncovek podle vzorů, určuje kategorie, rozlišuje podstatná jména konkrétní a abstraktní, hromadná, pomnožná a látková. Správně píše velká písmena i ve víceslovných názvech.	Podstatná jména	Podstatná jména hromadná, pomnožná a látková	Vyhledávání slovních druhů v textech všech funkčních stylů	
		Podstatná jména konkrétní, abstraktní		
Ovládá psaní koncovek podle vzorů, rozlišuje přídavná jména měkká, tvrdá a přivlastňovací. Vystupňuje přídavné jméno a určí mluvnické kategorie.	Přídavná jména	Přídavná jména měkká, tvrdá, přivlastňovací, jmenné tvary přídavných jmen		
Pozná zájmena, určí jejich druh, ovládá tvary zájmena <i>já</i> a psaní <i>i/i</i> v jednotlivých pádech zájmen.	Zájmena	Zájmena určitá x neurčitá, záporná, osobní, přivlastňovací, ukazovací, tázací, vztážná		
Rozlišuje druhy číslovek, ovládá tvary číslovek 2, 3 a 4, aplikuje pravidlo pro psaní tečky za číslicí, čte správně číslovky typu 21, 22.	Číslovky	Číslovky základní, řadové, druhové, násobné, neurčité		
Určí mluvnické kategorie, ovládá slovesné způsoby a rozlišuje čas budoucí složený a čas budoucí jednoduchý (vyjádřený přítomnými tvary).	Slovesa	Osoba, číslo, čas, způsob, rod, vid, třída a vzor		
Rozlišuje přísudek slovesný, jmenný se sponou, rozezná sponová slovesa (+ jejich plný význam).	Přísudek	SKLADBA		Analýza textů z hlediska větných

Výstupy	Učivo	Mezipředmětové vztahy, průřezová témata, základní pojmy	Doporučené metody a postupy, vzorové literární texty
Pozná podmět vyjádřený a nevyjádřený, holý, rozvítý a několikanásobný. Ovládá shodu podmětu (i několikanásobného) s přísudkem.	Podmět	Základní a rozvíjející větné členy	členů
Pozná předmět ve větě, aplikuje pádové otázky.	Předmět	Větné členy řídicí a závislé, několikanásobné, postupně rozvíjející	Vyhledávání větných členů v textu
Pozná ve větě příslovečné určení a rozezná příslovečné určení času, místa a způsobu.	Příslovečné určení		
Pozná ve větě přívlastek a rozlišuje přívlastek shodný a neshodný.	Přívlastek		
Rozezná větu jednoduchou od souvětí, v souvětí určí počet vět a větné členy. Graficky znázorní závislost větných členů.	Věta jednoduchá, souvětí, věty jednočlenné a dvojčlenné	Věta jednoduchá, souvětí, věty jednočlenné a dvojčlenné	Analýza textu
Ovládá pravopisné jevy morfologické.	Pravopis morfologický		
Chápe přenášení pojmenování.	Slovo a pojmenování	Slova citově zbarvená, synonyma, homonyma, antonyma a odborné názvy, metafora	Povrchová a hloubková struktura výpovědi, asymetrie formy a významu
Používá výkladové a jiné slovníky pro určení významu slova.	Tvarosloví (ohebné slovní druhy, důraz na slovesa, orientačně - neohebné slovní druhy)	Ohebné a neohebné slovní druhy	
Rozlišuje větné členy, ovládá pravopisné jevy syntaktické ve větě jednoduché.	Skladba (stavba věty – základní a rozvíjející větné členy)		

Výstupy	Učivo	Mezipředmětové vztahy, průřezová témata, základní pojmy	Doporučené metody a postupy, vzorové literární texty
Rozlišuje slohové rozvrstvení slovní zásoby, dokáže popsat své city, pocity, nálady.	Slovní zásoba (význam slova, slova jedno- a mnohoznačná, synonyma)		
Má přehled o slovanských a světových jazycích.	Obecné poučení o jazyce (skupiny jazyků, rozvrstvení národního jazyka)	Čeština a jazyky příbuzné	Ukázky jiných slovanských jazyků
Aplikuje zásady tvoření českých slov.	Slovní zásoba (obohacování, slova přejatá a jejich skloňování)	Odvozování, skládání, přejímání slov	
Ovládá mluvnické významy sloves.	Tvarosloví (slovesa)		Ukázky z české literatury
Určuje druhy vedlejších vět.			
Rozeznává významové vztahy v souvětí souřadném.	Skladba (věta jednoduchá a souvětí)	Souvětí souřadné, vztahy – slučovací, stupňovací, odporovací, vylučovací, důvodové – příčinné, důsledkové	
KOMUNIKAČNÍ A SLOHOVÁ VÝCHOVA			
Formuluje hlavní myšlenky textu a vytvoří výpisky	Výpisky		témata například z Literární výchovy
Výstižně vyjádří charakteristické rysy popisované osoby.	Subjektivní popis Charakteristika (přímá, nepřímá)	Charakteristika přímá, nepřímá, vnější, vnitřní	Slohová práce pojatá jako popis osoby, literární postavy, postavy z obrazu
Používá jazykové prostředky vhodné pro daný slohový útvar.	Jazykové prostředky		Na základě textové analýzy
Rozeznává jazykové i mimo-jazykové prostředky komunikace a vhodně je používá.	Verbální, nonverbální i paralingvální prostředky řeči	Řečnictví	Mluvní cvičení, sebepoznání
Ovládá základy studijního čtení, formuluje hlavní myšlenky textu.	Životopis	Strukturovaný životopis	ČJ (sloh) – životopis – písemná práce

Výstupy	Učivo	Mezipředmětové vztahy, průřezová témata, základní pojmy	Doporučené metody a postupy, vzorové literární texty
Používá spisovnou výslovnost.			
Odlišuje ve čteném nebo slyšeném textu fakta od názorů a hodnocení.	Kritické čtení a naslouchání	PT – Mediální výchova	Na základě textové analýzy
Rozlišuje subjektivní a objektivní sdělení a komunikační záměr partnera v hovoru.	Komunikační záměr mluvčího	PT – Mediální výchova	Na základě textové a situační analýzy
Rozpozná manipulativní komunikaci v masmédiích a zaujímá k ní kritický postoj.	Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení	PT – Mediální výchova	
LITERÁRNÍ VÝCHOVA			
Orientuje se v nejstarších literárních dějinách a v dějinách literatury do novověku.	Literární výchova Román, povídka, novela	Počátky literatury Ústní lidová slovesnost a vznik literatury	
Projevuje zájem navštěvovat divadla a filmová představení	Film a divadlo		Rozbor zhlédnutého filmu
Formuluje vlastní názory na umělecké dílo.			Výpisky z textu, čtenářský záznam, výtah, záznam slyšeného projevu
Rozlišuje základní literární druhy, porovnává je a charakterizuje, umí k nim přiřadit literární druhy a žánry.	Základní literární druhy – epika, lyrika, drama	Epika, lyrika, drama	
Reprodukuje přečtený text, vlastními slovy interpretuje smysl díla, dramatizuje bajku, převypráví některé starověké eposy, vybaví si některé autory bajek, čte s porozuměním	Bajka, epos	Alegorie, metafora, personifikace, dialog, monolog	

Výstupy	Učivo	Mezipředmětové vztahy, průřezová témata, základní pojmy	Doporučené metody a postupy, vzorové literární texty
a interpretuje přečtené dílo, umí vysvětlit základní pojmy.			
Vyjmenuje některé sběratele ústní lidové slovesnosti v české literatuře i autory, kteří na základě ústní lidové slovesnosti tvořili vlastní díla, rozpozná útvary ústní lidové slovesnosti a jejich typické znaky, umí dotvořit či vytvořit pohádku.	Eposy, mytologie, bajky, základy dramatu Ústní lidová slovesnost, pohádka, pověst Balada	Epos, balada, lidová píseň, bajka, pohádka, mytologie	Text alespoň jedné lidové písně
Chápe literární text jako zdroj informací a prožitků.		Dějepis – Velká Morava, český stát, Přemyslovci, Lucemburkové	Analýza literárního textu
Formuluje hlavní myšlenky textu a vytvoří výpisky.	Výpisky		Např. téma: Naše historie
Jednoduše charakterizuje hlavní žánry literatury.	Pověsti, kroniky, legendy, pohádky Balady a romance Cestopisy	Pověsti, kroniky, legendy, pohádky Balady a romance Cestopisy	
Orientuje se v základních literárních pojmech.			Odborný text z různých předmětů
Výrazně čte nebo přednáší vhodný literární text.		Románské, gotické umění	Přednes básně

Hodinová dotace na v 1. – 3. ročníku by měla být 3:1 ve prospěch Jazykové výchovy a Komunikační a slohové výchovy.

Výstupy	Učivo	Mezipředmětové vztahy, průřezová témata, základní pojmy	Doporučené metody a postupy, vzorové literární texty

Ročník 4. – 5.			
JAZYK A JAZYKOVÁ KOMUNIKACE			
Zvládá výstavbu souvislého textu a různé způsoby jeho členění.	Stylizace krátkých jazykových sdělení Jazyk a reklama	Na základě výběru textu	Procvičovat SMS zprávy, inzeráty, pozvánky na různé oslavy
Obměňuje text, orientuje se v odborném textu.	Slovní zásoba (homonyma, antonyma, odborné názvy)	Odborný styl, návod, recept, referát	Práce se slovníkem, rozbory slov a textů
Uplatňuje znalosti tvarosloví, slovotvorných a syntaktických principů českého jazyka.	Tvarosloví		Práce se slovníkem, rozbory slov a textů
Ovládá věcné i mluvnické významy slov.	Neohebné slovní druhy	Neohebné slovní druhy: příslovce, předložky, spojky, citoslovce a částice	
Určuje druhy souvětí.	Skladba (souvětí, pořádek slov ve větě, stavba textu)	Souvětí souřadné a podřadné, jednotlivé typy	
Rozeznává významové vztahy v souvětí.	Věta a výpověď Věty podle postoje mluvčího Stavba věty jednoduché	Věty oznamovací, rozkazovací, přací a tázací – otázky zjišťovací a doplňovací	
Ovládá pravopisné jevy syntaktické v souvětí.	Pravopis lexikální, tvaroslovný, slovotvorný, syntaktický		Diktáty, doplňovací cvičení
Zvládá výstavbu souvislého textu a různé způsoby jeho členění.	Funkční styly Odborný styl – návod, recept		Praktické dovednosti, jednoduché slohové práce
Zvládá roli mluvčího i posluchače.	Diskuze (sdělovací prostředky)	Mluvčí a posluchač, diskuse	Zvuková nahrávka, videonahrávka projevů žáků a jejich rozbor
Dodržuje zásady dorozumívání (komunikační normy).		Sdělovací prostředky a my	Procvičování telefonické komunikace
Ovládá zásady spisovné výslovnosti, využívá zvukové	Spisovná výslovnost	Tempo řeči, melodie, přízvuk, pauza	Řečnická cvičení na libovolné téma

Výstupy	Učivo	Mezipředmětové vztahy, průřezová témata, základní pojmy	Doporučené metody a postupy, vzorové literární texty
prostředky řeči (modulace síly, výšky hlasu a tempa řeči; umístění přízvuků, správné frázování).			
Vyjádří ústně či písemně své zážitky, názory, nálady.	Výstavba a členění textu	Úvaha, esej	
Zvládá základní normy písemného vyjadřování a grafickou úpravu textu.	Úřední písemnosti	Strukturovaný životopis, žádost, šek, poštovní poukázka	Vyplňování úředních tiskopisů
Při analýze vybraných textů popíše základní rysy češtiny a vysvětlí zákonitosti jejího vývoje i současné vývojové tendence.	Obecné poučení o jazyce (původ a základy vývoje češtiny) Vývoj jazyka Spisovný a nespisovný jazyk	Spisovný a nespisovný jazyk – hovorová čeština, obecná čeština, zbytky nářečí, slang, argot,	
Odlišuje různé variety národního jazyka a vhodně jich využívá ve svém jazykovém projevu v souladu s komunikační situací.	Vývoj českého jazyka Čeština a jazyky příbuzné	Indoevropské jazyky Čeština jako jazyk západoslovanský, rozdělení slovanských jazyků	
LITERÁRNÍ KOMUNIKACE			
Rozliší umělecký text od neuměleckého, nalezne jevy, které činí text uměleckým, objasní rozdíly mezi fiktivním a reálným světem a vysvětlí, jakým způsobem se reálný svět promítá do literárního textu, jaký vliv může mít svět fikce na myšlení a jednání reálných lidí.	Základy literární vědy – literární teorie, literární historie, literární kritika, poetika; interdisciplinárnost literární vědy; literatura a její funkce	Literární teorie, literární historie, literární kritika, poetika; interdisciplinárnost literární vědy; literatura a její funkce	
Dokáže popsat specifické prostředky básnického jazyka			

Výstupy	Učivo	Mezipředmětové vztahy, průřezová témata, základní pojmy	Doporučené metody a postupy, vzorové literární texty
a objasní jejich funkci v textu. Rozliší a specifikuje jednotky vyprávění (časoprostor, vypravěč, postavy) a zhodnotí jejich funkci a účinek na čtenáře. Rozezná typy promluv a vyprávěcí způsoby a posoudí jejich funkci v konkrétním textu.	Způsoby vyjadřování zážitků z literárních děl (osobní záznamy, anotace, kritika a recenze, polemiky)	Anotace textu, kritika a recenze, polemiky	
Vystihne podstatné rysy základních period vývoje české i světové literatury a významných uměleckých směrů, uvede jejich představitele a charakterizuje jejich přínos pro vývoj literatury a literárního myšlení.	Slovesné umění a jiné druhy umění Periodizace literatury, vývoj kontextu české a světové literatury; tematický a výrazový přínos velkých autorských osobností; literární směry a hnutí; vývoj literárních druhů.	Periodizace světové a české literatury	Bajka, pohádka, pověst, báseň, píseň, sportovní reportáž, politický komentář, popis obrazu, spojit se stylistikou
Charakterizuje vývoj literatury v kontextu dobového myšlení, umění a kultury	Neevropské literatury		Úryvky z Eposu o Gilgamešovi, Starého a Nového zákona Apokryfní evangelia, výklady o Novém zákoně, rodinné Bible
	Antická literatura	Dějepis – antická kultura Klasické řecké drama, epika a lyrika v antickém písemnictví	Homér: úryvky Písně z Lesbu Sofokles: Antigona Ovidius: Umění milovat Caesar: Zápisky o válce galské E. Petiška: Staré řecké báje a pověsti

Výstupy	Učivo	Mezipředmětové vztahy, průřezová témata, základní pojmy	Doporučené metody a postupy, vzorové literární texty
	Středověká literatura Husitská literatura	Dějepis – Přemyslovci a Lucemburkové Jan Hus – život a dílo Literatura staroslověnská, literatura latinsky psaná, kroniky, legendy a česká ústní lidová slovesnost	pohádka, lidová píseň, legenda ukázka staroslověnského písma, úryvky z Kosmovy či Dalimilovy kroniky Mastičkář Píseň o Nibelunzích, Píseň o Rolandovi Rytíři kulatého stolu J. K. Tyl: Jan Hus, jeden z dopisů z Kostnice
	Renesanční literatura Česká renesance	Italská, anglická, španělská renesance, humanismus Česky a latinsky psaná renesanční literatura, renesance v českých zemích	G. Boccaccio: Dekameron W. Shakespeare: dvě dramata Mikuláš Dačický z Heslova: Prostopravda úryvky z díla J. A. Komenského
	Klasicismus a osvícenectví	Tzv. vysoké (tragédie) a nízké (komedie) klasicistní drama	Molière: Lakomec P. Corneille: Cid C. Goldoni: Sluha dvou pánů
Projevuje zájem navštěvovat divadla a filmová představení.			
Formuluje vlastní názory na umělecké dílo.		ČJ – literární texty	

Výstupy	Učivo	Mezipředmětové vztahy, průřezová témata, základní pojmy	Doporučené metody a postupy, vzorové literární texty

Ročník 6. – 7.			
JAZYK A JAZYKOVÁ KOMUNIKACE			
Používá prostředky textového navazování ke zvýšení přehlednosti, srozumitelnosti a logické souvislosti sdělení; uplatní textové členění v souladu s obsahovou výstavbou textu a rozvíjením tématu.	Základy společenského styku, jak se odrážejí v jazyce Představování Uvádění programu/vystoupení Vedení informativního pohovoru	Informativní pohovor, vstupní pohovor, řízený rozhovor	Řečnická cvičení, hry, stylizace
Při tvorbě vlastního textu mluveného i psaného využívá základní principy rétoriky.	Řečnický výcvik Základní druhy řečnických útvarů Praktická řečnická cvičení Mluvený referát, proslov, přednáška	Mluvený referát, proslov, přednáška	Řečnická cvičení na zadaná témata, projevy bez přípravy
Volí adekvátní komunikační strategie, zohledňuje partnera a publikum; rozeznává manipulaci v komunikaci a dovede se jí bránit.	Interview	Interview	Zvukový či audiovizuální záznam a jeho rozbor
Posoudí a interpretuje komunikační účinky textu, tvrzení argumentačně podpoří.	Osnova, záznam, zachycení mluveného projevu, dialog, diskuse, moderování diskuse, polemika		Zápis z projevu žáků, zvukový záznam
Při analýze i tvorbě textu využívá znalostí o slohotvorných činitelích.	Slohotvorní činitelé – objektivní a subjektivní	Slohotvorní činitelé – objektivní a subjektivní	
Pořizuje z textu výpisky, zpracovává výtahy, konspekty.	Výpisek, marginálie, anotace Referát Výklad, úvaha	Výpisek, marginálie Výklad, úvaha Esej	

Výstupy	Učivo	Mezipředmětové vztahy, průřezová témata, základní pojmy	Doporučené metody a postupy, vzorové literární texty
Efektivně a samostatně využívá různých informačních zdrojů (slovníky, encyklopedie, internet).	Informatická výchova	Využití ICT, internetu, virtuálních knihoven	Bibliografický záznam, hledání v rejstřících, antologie, monografie, almanachy, životopisy
Zařadí český jazyk (i vybrané cizí jazyky) do jazykových rodin.	Obecné výklady o jazyce Jazyk a myšlení Porovnávání češtiny a jiných jazyků	Čeština jako jeden z indoevropských jazyků Jazykové rodiny	Práce se slovníkem, úvod do logických kalkулů
Správným způsobem tvoří slova a obohacuje svou slovní zásobu.	Tvoření slov Internacionalizace slovní zásoby	Zkratky, slova zkratková, přejímání slov, slova tvořená skládáním	Práce s texty, spolupráce s učiteli cizích jazyků
Napiše slohovou práci v administrativním stylu.	Administrativní styl Žádost, úřední dopis		Slohové práce
Analyzuje větu i text ze syntaktického hlediska.	Skladba Věta a souvětí, základní a rozvíjející větné členy, souvětí souřadné a podřadné Členění výpovědi Větné schéma Souvětí podřadné a souřadné Stavba textu	Větné schéma, složité souvětí, stavba odstavce, jádro a východisko výpovědi, přístavek, volný větný člen, několikanásobný větný člen, větný člen postupně rozvíjený	Rozbory textů (možno spojit s odborným stylem)
LITERÁRNÍ KOMUNIKACE			
Rozliší texty spadající do oblasti tzv. literatury vážné, středního proudu a literárního braku a svůj názor argumentačně zdůvodní.	Literatura a její funkce		
Samostatně interpretuje dramatické, filmové a televizní zpracování literárních děl.	Metody interpretace textu		
	Preromantismus a romantismus	Preromantismus Romantismus	T. Percy: Památky staré anglické poezie

Výstupy	Učivo	Mezipředmětové vztahy, průřezová témata, základní pojmy	Doporučené metody a postupy, vzorové literární texty
Vystihne podstatné rysy základních period vývoje české i světové literatury, významných uměleckých směrů, uvede jejich představitele a charakterizuje a interpretuje jejich přínos pro vývoj literatury a literárního myšlení.		Romantismus revoluční Gotický román Lyrickoepická báseň	J. W. Goethe: Utrpení mladého Werthera, Faust F. Schiller: Loupežníci V. Hugo: Chrám Matky Boží v Paříži, Ubožáci Stendhal: Červený a černý A. S. Puškin: Evžen Oněgin H. Mácha: Máj, Márinka
	Obrozenecká literatura	Osvícenectví Vztah češtiny a němčiny Vznik české vědy - vědecké názvosloví Satirická literatura Vznik česky psaného dramatu Význam loutkového divadla	V. K. Klicpera: Hadrián z Římsů J. K. Tyl: Strakonický dudák B. Němcová: Babička K. H. Borovský: Král Lávra, Tyrolské elegie M. Kopecký: Faust, Český Honza
Vysvětlí specifičnost vývoje české literatury a vyloží její postavení v kontextu literatury světové (vzájemná inspirace, příbuznost, odlišnosti a jejich příčiny). Vystihne podstatné rysy základních period vývoje české i světové literatury, významných uměleckých směrů, uvede jejich představitele a charakterizuje a interpretuje jejich přínos pro vývoj literatury a literárního myšlení.	Literatura 19. a počátku 20. století	Kritický realismus Prokletí básníci Nové literární směry – symbolismus, impresionismus, naturalismus a dekadence Literární kosmopolitismus Národní škola Májovci, ruchovci a lumírovci Vznik Národního divadla Boj o Rukopisy Generace přelomu století Buřiči	N. V. Gogol: Revizor F. M. Dostojevskij: Zločin a trest L. N. Tolstoj: Vojna a mír A. P. Čechov: Strýček Váňa H. de Balzac: Otec Goriot G. Flaubert: Paní Bovaryová Ch. Baudelaire a A. Rimbaud E. A. Poe: Havran J. Neruda: Povídky malostranské V. Hálek: Muzikantská Liduška J. Vrchlický: Noc na Karlštejně L. Stroupežnický: Naši furianti A. a V. Mrštíkové: Maryša A. Sova O. Březina K. Hlaváček: Mstivá kantiléna

Výstupy	Učivo	Mezipředmětové vztahy, průřezová témata, základní pojmy	Doporučené metody a postupy, vzorové literární texty
			K. Toman F. Šrámek: Života bído, přec tě mám rád V. Dyk P. Bezruč: Slezské písně
Vystihne podstatné rysy základních period vývoje české i světové literatury, významných uměleckých směrů, uvede jejich představitele a charakterizuje a interpretuje jejich přínos pro vývoj literatury a literárního myšlení.	Literatura mezi dvěma světovými válkami a v době okupace	Reakce na 1. světovou válku v české a světové literatuře Moderní básnické směry – dadaismus, expresionismus, poetismus, surrealismus Protiválečné tendence v literatuře 30. a 40. let Zdůrazňování národních tradic – návrat ke kořenům (B. Němcová, Praha) Okupace a potlačování české literatury Český film za okupace	E. Hemingway: Komu zvoní hrana J. Joyce: Odysseus F. Kafka: Proces G. Apollinaire: Pásmo T. S. Eliot: Pustina J. Hašek: Osudy dobrého vojáka Švejka J. Wolker: Těžká hodina A. Breton: Nadja V. Nezval: Abeceda J. Seifert: 1 básnická sbírka před 2. sv. válkou, Všechny krásy světa, K. Čapek: Bílá nemoc, Válka s mloky, povídky Vladislav Vančura: Rozmarné léto J. Voskovec a J. Werich
	Literatura po roce 1945	Reakce literatury na 2. světovou válku Pokusy o obnovení surrealismu Katolická moderna Literatura po komunistickém puči – socialistický realismus Zásahy státu do kultury a literatury Uvolnění v šedesátých letech - Literární noviny, Literární listy	A. Camus: Cizinec E. M. Remarque: Vítězný oblouk U. Eco: Jméno růže J. Heller: Hlava XXII N. Mailer: Nazí a mrtví J. D. Salinger: Kdo chytá v žitě W. Styron: Sophiina volba G. Orwell: 1984

Výstupy	Učivo	Mezipředmětové vztahy, průřezová témata, základní pojmy	Doporučené metody a postupy, vzorové literární texty
		Dva tisíce slov Samizdat Absurdní drama Bytové drama Český film v 60. letech 20. století	S. Beckett: Čekání na Godota E. Hemingway: Stařec a moře G. G. Márquez: Sto roků samoty A. Solženicyn: Souostroví Gulag A. Ginsberg: Kvílení J. Kerouac: Na cestě M. Kundera: Žert, Směšné lásky L. Vaculík: Sekyra J. Kainar: Lazar a píseň O. Mikulášek: Ortely a milosti F. Hrubín: Romance pro křídlovku L. Fuks: Pan Theodor Mundstock O. Pavel: Zlatí úhoři V. Páral: Milenci a vrazi B. Hrabal: Ostře sledované vlaky, Obsluhoval jsem anglického krále A. Lustig: Modlitba pro Kateřinu Horovitzovou J. Škvorecký: Zbabělci V. Holan: Noc s Hamletem Jiří Gruša M. Viewegh: Účastníci zájezdu, Výchova dívek v Čechách, V. Havel: Zahradní slavnost J. Topol: Konec masopustu Petr Šabach: Opilé banány Zdeněk Svěrák: Povídky Markéta Procházková

Program L1 Český jazyk a literatura pro Evropské školy
Příloha č. 1

Výstupy	Učivo	Mezipředmětové vztahy, průřezová témata, <i>základní pojmy</i>